

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE

ZE ZAHRANIČNÍCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

2025 LEDEN

Případné dotazy ohledně přístupu k plným textům níže uvedených zdrojů prosím směřujte na studovna@npmk.cz.

1.

AI-driven learning analytics applications and tools in computer-supported collaborative learning : a systematic review / [Aplikace a nástroje postavené na umělé inteligenci pro analýzu učení v prostředí počítačem podporovaného kolaborativního učení : systematický přehled] / Fan Ouyang, Liyin Zhang -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 44 (August) (2024), s. 1-14.

Systematický přehled zkoumá aplikace a nástroje řízené umělou inteligencí (AI) pro analýzu učení v prostředí počítačem podporovaného kolaborativního učení (CSCL). Ze 2607 studií publikovaných v letech 2004-2023 bylo pro analýzu vybráno 26. Nástroje se zaměřují hlavně na kognitivní zapojení žáků a vizualizaci dat, avšak chybí jim návrhové principy a podpora pro instrukční zásahy. Příspěvek zdůrazňuje potřebu integrace vzdělávacích teorií, pokročilých technologií pro analýzu multimodálních dat a poskytnutí reálných návrhů pro učitele i žáky. Budoucí výzkum by měl zahrnovat pokročilé analýzy a interdisciplinární přístup.

umělá inteligence ; informační technologie ; učení ; poznávací proces ; počítač ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; 2004-2023

<http://katalog.npmk.cz/documents/537685>

2.

Beyond inquiry or direct instruction : pressing issues for designing impactful science learning opportunities / [Nad rámec badatelské nebo přímé výuky : klíčové otázky při navrhování efektivních podmínek pro výuku přírodních věd] / Ton de Jong, Ard W. Lazonder, Clark A. Chinn, Frank Fischer, Janice Gobert, Cindy E. Hmelo-Silver, Ken R. Koedinger, Joseph S. Krajcik, Eleni A. Kyza, Marcia C. Linn, Margus Pedaste, Katharina Scheiter, Zacharias C. Zacharia -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 44 (August) (2024), s. 1-8.

Studie reaguje na debatu o efektivitě přímé výuky versus výuky založené na bádání. Autoři tvrdí, že účinná výuka vyžaduje kombinaci strategií přizpůsobených kontextu. Metaanalýza ukazuje, že řízená badatelsky orientovaná výuka je efektivnější než přímá výuka, zatímco oponenti upřednostňují individuální studie, což autoři kritizují jako méně spolehlivé. Studie zdůrazňuje

význam teoretického i sociokulturního základu badatelsky orientované výuky a potřebu dalšího výzkumu kontextuálních faktorů. Namísto hledání "nejlepší" metody autoři navrhnou kombinace výukových strategií pro podporu hlubokého učení a budování znalostí.

přírodní vědy ; badatelsky orientovaná výuka ; výuka ; faktorová analýza ; strategie učení ; znalost ; srovnávací analýza ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu

<http://katalog.npmk.cz/documents/537654>

3.

Durch Bildung wieder Hoffnung schöpfen / [Skrze vzdělání znovu čerpat naději] / Katrin Hillgruber – ger

In: DUZ Magazin -- ISSN 1613-1290 -- Roč. 80, č. 9 (2024), s. 20-21.

Autorka článku seznamuje s Ukrajinskou svobodnou univerzitou, její historií a současnými studijními programy. Připomíná, že po založení a prvotním, několikaměsíčním působení univerzity ve Vídni (1921) přesídlila tato instituce do Prahy (1921-1945). Od roku 1945 je jejím sídlem Mnichov. Článek představuje i rektorku univerzity, která seznamuje se studijními programy univerzity, s tím, jak na vyučující i studenty doléhá válka na Ukrajině, zmiňuje aktuální finanční problémy instituce a upozorňuje na nedostatek učeben. Hovoří ale i o naději do budoucnosti, kterou s sebou vzdělání přináší.

univerzita ; studijní program ; historické hledisko ; rektor ; válka ; vzdělání ; finance ; Ukrajins'kyj vil'nyj univertsytet ; Německo ; Ukrajinci ; 1921-

<http://katalog.npmk.cz/documents/538349>

4.

Exploring the impact of personalized and adaptive learning technologies on reading literacy : a global meta-analysis / [Zkoumání dopadu personalizovaných a adaptivních vzdělávacích technologií na čtenářskou gramotnost : globální metaanalýza] / Ghaida S. Alrawashdeh, Shea Fyffe, Renato F.L. Azevedo, Nathan M. Castillo -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 42 (February) (2024), s. 1-20.

Autoři analyzují vliv personalizovaného a adaptivního učení (tj. učení přizpůsobujícího vzdělávací zkušenosti silným stránkám a potřebám žáka) na rozvoj čtenářské gramotnosti. Metaanalýza zahrnuje 27 studií a ukazuje pozitivní, i když omezený efekt (velikost efektu $g = 0,29$) na čtenářské dovednosti. Výzkum zdůrazňuje, že kontextové faktory, jakými jsou ekonomické podmínky a technologické možnosti škol, ovlivňují efektivitu těchto technologií. Doporučují se zejména levnější tabletové technologie, zatímco AI řešení vyžadují pečlivé zvážení nákladů a přínosů. Studie je určena pro učitele, výzkumníky a tvůrce politik, kteří se zabývají digitálními technologiemi ve vzdělávání.

čtenářská gramotnost ; učení ; dovednost ; ekonomické podmínky ; informační technologie ; žák ; učitel ; vědec ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; školská politika ; umělá inteligence ; věk 5-18 ; 2010-

<http://katalog.npmk.cz/documents/537306>

5.

Higher education teachers' understandings of and challenges for inclusion and inclusive learning environments : a systematic literature review / [Pojetí a výzvy inkluze a inkluzivního vzdělávání ze strany vysokoškolských pedagogů : systematický přehled literatury] / Tisja Korthals Altes, Martijn Willemse, Sui Lin Goei, Melanie Ehren -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 43 (May) (2024), s. 1-16.

Systematický přehled zkoumal chápání inkluze vysokoškolskými pedagogy, výzvy, jimž čelí, a charakteristiky inkluzivního prostředí. Pedagogové často inkluzi vnímají pozitivně, ale chybí jasné definice a sdílené porozumění. Výzvy zahrnují nedostatek znalostí, dovedností, podpory a zdrojů, jenž brání rozvoji inkluzivního vzdělávání. Většina studií se soustředí na integraci studentů s postižením, zatímco širší pojetí inkluze zahrnující všechny studenty zůstává opomíjeno. Pro zlepšení je nutná spolupráce mezi pedagogy, institucemi a vědci, sdílení příkladů z praxe a školení. Inkluzivní přístup vyžaduje zapojení všech "aktérů", včetně studentů a institucionální politiky. Další výzkum by měl lépe zohledňovat odlišné vysokoškolské politiky a zkušenost pedagogů s inkluzí.

vysoká škola ; integrace ; student ; pedagog ; spolupráce mezi univerzitami ; zkušenost ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; pedagogická praxe ; porozumění ; online výuka ; 2011-2021

<http://katalog.npmk.cz/documents/537511>

6.

"In Berlin herrscht Stillstand" / ["V Berlíně panuje stagnace"] / Andreas Keller ; Veronika Renkes – ger

In: DUZ Magazin -- ISSN 1613-1290 -- Roč. 80, č. 9 (2024), s. 48-51.

Dotazovaný upozorňuje na složitou situaci v současném vysokém školství v Německu, jež je zapříčiněna především nejistými pracovními smlouvami, nejasnou kariérou perspektivou a netransparentní hierarchií. Kvůli nim nejsou vysoké školy atraktivními zaměstnavateli a odrazují vědecké talenty. Například odchod profesora z univerzity znamená ztrátu pracovních míst pro celý tým, protože mnoho pozic je vázáno na konkrétního vedoucího. Tento systém je neudržitelný a brání dlouhodobé kontinuitě výzkumu a výuky. Vzhledem k celosvětovému nedostatku kvalifikovaných odborníků nacházejí vědci lákavé příležitosti mimo akademickou sféru. V rozhovoru jsou načrtnuty návrhy ke změně (zavedení trvalých pracovních pozic pro dlouhodobé

úkoly, zajištění předvídatelné kariérní dráhy, zploštění hierarchie). Poukázáno je i na příklady z Nizozemska nebo skandinávských zemí, kde mají vysoké školy jednodušší hierarchickou strukturu a tudíž podporují větší samostatnost výzkumníků a vyučujících.

vysoké školství ; kariérní systém pedagogických pracovníků ; vědec ; výzkum ; vysoká škola ; pracovní smlouva ; profesní dráha ; systém výchovy a vzdělávání ; Německo ; hierarchie

<http://katalog.npmk.cz/documents/538348>

7.

Interdisciplinary teaching and learning at the K-12 level in the humanities, arts, and social sciences : a scoping review / [Interdisciplinární výuka a učení od mateřských škol po 12. ročník v humanitních, uměleckých a společenskovědních předmětech : rozsáhlý přehled] / Etan Cohen, Nurit Novis-Deutsch, Shiri Kashi, Hanan Alexander -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 44 (August) (2024), s. 1-18.

Text přináší přehled současného výzkumu interdisciplinární výuky (ITL) v humanitních, uměleckých a společenskovědních předmětech na úrovni K-12. Zkoumá definice a implementace ITL, její cíle i variabilitu přístupů. Zdůrazňuje, že výzkum ITL v těchto oblastech často čerpá z paradigmat zaměřených na identitu a kritické sociokulturní pohledy. Kritizovány jsou v textu rovněž nedostatky v propojení studií a kvalitě publikací. Autoři doporučují lepší vymezení pojmů, propojení s teoriemi učení a vytvoření specializovaného žurnálu.

základní škola ; střední škola ; mezioborový přístup ; výuka ; vyučovací předmět ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; 1998-2022

<http://katalog.npmk.cz/documents/537754>

8.

Internet a jeho vplyv na generáciu Z a generáciu Alfa = Internet and its impact on Generation Z and Generation Alpha / Ingrid Emmerová -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Mládež a spoločnosť : slovenský časopis pre štátnu politiku a výskum mládeže -- ISSN 1335-1109 -- Roč. 30, č. 3 (2024), s. 3-11.

Studie zkoumá vliv internetu a online prostoru na generaci Z a Alfa, který je rovněž posílen popularitou influencerů a youtuberů. Tyto generace, jež si nepamatují svět bez moderních technologií, jsou spojeny vybranými charakterovými vlastnostmi - vysoká míra kritičnosti k druhým, zaměření na vizualizaci, globálnost, kreativní myšlení a neustálá přítomnost v online prostoru. S tím ovšem souvisí i téma rizikového chování (kyberšikana, cyberhate, kybergrooming, body shaming, sexting, zneužívání osobních údajů) a jeho prevence ve školách, zejména ve formě edukace.

informační technologie ; internet ; systém výchovy a vzdělávání ; ohrožené dítě ; základní škola ; střední škola ; kritičnost ; vztahy mezi vrstevníky ; prevence ; kyberšikana ; generace alfa ; generace Z

<http://katalog.npmk.cz/documents/536684>

9.

Interpersonal educational neuroscience : a scoping review of the literature / [Mezilidská edukativní neurověda : rozsáhlý přehled literatury] / Yimeng Zhang, Yinying Hu, Fanshu Ma, Haichan Cui, Xiaojun Cheng, Yafeng Pan -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 42 (February) (2024), s. 1-17.

Text se zaměřuje na interdisciplinární oblast mezilidské edukativní neurovědy, jež propojuje poznatky z neurovědy, psychologie a vzdělávání, a analyzuje procesy sociálního učení. Autoři po přezkumu vybrané literatury zjistili, že synchronizace mozkové aktivity mezi učiteli a žáky i mezi žáky navzájem (tzv. interpersonal brain synchronization, IBS) může předpovídat výsledky učení a je ovlivněna charakterem výuky. IBS reflektuje sladění neuronálních procesů, které podporují sdílené zpracování informací. Studie naznačuje, že s rozvojem technologií se bude uplatnění těchto poznatků ve výuce rozšiřovat.

vzdělávání ; žák ; psychologie ; poznávací proces ; výuka ; učitel ; sociální učení ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; neurovědy ; 2013-2023

<http://katalog.npmk.cz/documents/537315>

10.

Mathematic skills in low birth weight or preterm birth : a meta-analysis / [Matematické dovednosti u dětí s nízkou porodní hmotností nebo předčasně narozených : metaanalýza] / Mónica Gutiérrez-Ortega, Verónica López-Fernández, Javier Tubío, Sandra Santiago-Ramajo -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 43 (May) (2024), s. 1-18.

Studie analyzuje dopad předčasného narození na matematické dovednosti dětí, adolescentů a mladých dospělých. Děti narozené před 37. týdnem těhotenství nebo s nízkou porodní hmotností mají výrazně vyšší riziko obtíží s matematikou, přičemž nejvíce ohrožené jsou ty narozené před 28. týdnem. Tyto děti mnohdy zaostávají v základních matematických schopnostech, což vede k horšímu školnímu výkonu. Metaanalýza je však omezena nedostatkem studií ze specifických regionů. Budoucí výzkum by měl dle závěru detailněji zkoumat vliv kognitivních a nematematických faktorů na rozvoj matematických dovedností u předčasně narozených dětí.

matematická gramotnost ; matematika ; dítě ; adolescent ; narození ; schopnost učení ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; dovednost ; výkon ; vzdělávání ; věk 4-20 ; 2000-2019

<http://katalog.npmk.cz/documents/537681>

11.

A meta-analysis of the impact of COVID-19 on student achievement / [Metaanalýza dopadů COVID-19 na výsledky vzdělávání] / Nathan Storey, Qiyang Zhang -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 19, č. 44 (August) (2024), s. 1-16.

Studie analyzuje dopady pandemie COVID-19 na výsledky vzdělávání v matematice a čtení prostřednictvím metaanalýzy. Z výsledků vyplývá, že nejvíce postiženi byli mladší žáci a žáci z nízkopříjmových rodin. Vyzdvihována je nutnost cílené podpory žáků, včetně doučování a přizpůsobení výukových metod. Zároveň je ale upozorňováno na omezený rozsah dostupných dat či potenciální podhodnocení vlivu pandemie. V závěru autoři navrhují budoucí výzkum zaměřený na dlouhodobé dopady a další předměty.

matematika ; prospěch ; žák ; čtení ; vyučovací předmět ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; výsledek výzkumu ; doučování ; socioekonomický status ; pandemie ; covid-19 ; 2020-2022

<http://katalog.npmk.cz/documents/537755>

12.

Puti preodolenija social'nych deficitov u doškol'nikov s RAS / [Cesty, jak překonat sociální deficity u předškolních dětí s poruchami autistického spektra] / Jelena Jur'jevna Žuravleva, Natal'ja Aleksejevna Lozovaja -- rus -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Doškol'noje vospitanije : ježemesjačnyj naučno-metodičeskij žurnal -- ISSN 0012-561X -- Roč. 96, č. 9 (2024), s. 2-8.

Autorky článku se zaměřují na problematiku socializace dětí s poruchou autistického spektra (PAS) v předškolním věku. Nejprve analyzují odbornou literaturu z pera ruských i zahraničních autorů, jež se tímto tématem zabývá. Dále uvádějí výsledky empirického výzkumu, jenž se uskutečnil v předškolní skupině s 10 dětmi s PAS v Krasnodaru v letech 2022-2023. Zkoumány byly základní komponenty sociálního intelektu (kontakt, zapojení se do činnosti, emoční pozadí a spektrum projevovaných emocí, způsob chování, úroveň tvořivé činnosti, schopnost koncentrace a schopnost přeorientovat se na jinou činnost, řeč a vyjadřovací dovednost, schopnost cílené činnosti) u dětí 1) na počátku výzkumu; 2) na konci výzkumu, přičemž v průběhu experimentu se s dětmi pracovalo technikou vedoucí k rozvoji sociální inteligence. Z výsledků výzkumu vyplývá, že po uskutečnění experimentu došlo u dětí k rozvoji sociálního intelektu, ovšem pouze na střední úrovni.

poruchy autistického spektra ; socializace ; odborná literatura ; empirický výzkum ; výsledek výzkumu ; sociální dovednost ; předškolní dítě ; rozvoj osobnosti ; Rusko (federace) ; 2022-2023

<http://katalog.npmk.cz/documents/538200>

13.

Eine sehr komplexe Aufgabe / [Velmi komplexní úkol] / Bärbel Schwertfeger – ger

In: DUZ Magazin -- ISSN 1613-1290 -- Roč. 80, č. 7 (2024), s. 16-20.

Článek pojednává o výzvách pro zaměstnavatele, kteří z důvodu konkurenceschopnosti musejí vytvářet pracovní prostředí, jež vede ke spokojenosti a pohodě zaměstnanců. Měření pracovní spokojenosti je však poměrně složité, jelikož je třeba brát v úvahu různé dimenze spokojenosti (spolupráce a vztahy s kolegy či nadřízenými, kariéerní možnosti, flexibilita práce aj.); součástí článku je seznam jednotlivých položek, které vedou ke spokojenosti či nespokojenosti (v procentuálním vyjádření) na německých pracovištích. Pozornost je věnována i situaci ve vysokém školství - zvláště v oblasti IT hledají vysoké školy často složité vhodné pracovníky.

pracovní prostředí ; pracovní podmínky ; spokojenost v povolání ; wellbeing ; vysoká škola ; informační technologie ; profesní dráha ; flexibilita ; Německo

<http://katalog.npmk.cz/documents/538234>

14.

Sekrety zdrav'ja ot Doktora Ajbolita / [Tajemství zdraví od Doktora Bolíto] / Èl'mira Sagitovna Safiullina – rus

In: Doškol'noje vospitanije : ježemesjačnyj naučno-metodičeskij žurnal -- ISSN 0012-561X – Roč. 96, č. 9 (2024), s. 26-30.

Představen je vzdělávací program pro 3-4leté děti, jehož cílem je utvářet u dětí v mateřských školách správné zdravotní návyky. Děti mají k dispozici kartičky s vyobrazením zdravých i nezdravých jídel a s různými druhy sportu. O tom, co znamená žít zdravě, se dozvídají i z animovaného filmu Královna zubní kartáček a z veršovaných knih K. Čukovského Doktor Bolíto, Voda, mýdlo, umyvadlo a Fedořino hoře. Verše z knihy Doktor Bolíto slouží i jako základ pro didaktickou hru na téma zdraví a zdravý životní styl.

zdraví ; didaktická hra ; životní styl ; jídlo ; sport ; vzdělávací program ; animovaný film ; dětská kniha ; poezie ; předškolní dítě ; Čukovskij, Kornej Ivanovič, 1882-1969. Doktor Ajbolit ; věk 3-4

<http://katalog.npmk.cz/documents/538208>

15.

Vzťah žiakov základných a stredných škôl k osobám, ktoré sa odlišujú od majoritnej skupiny farbou pleti, národnosťou a sexuálnou orientáciou = Attitudes of primary and secondary school pupils towards persons who differ from the majority group in terms of skin colour, nationality and sexual orientation / Marianna Pétiová -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Mládež a spoločnosť : slovenský časopis pre štátnu politiku a výskum mládeže – ISSN 1335-1109 -- Roč. 30, č. 4 (2024), s. 43-61.

Studie zkoumá postoje žáků základních a středních škol na Slovensku k osobám, jež se od majoritní skupiny liší pletí, národností nebo sexuální orientací. Výzkum, provedený pomocí dotazníků, zahrnoval 2 420 žáků a zkoumal jejich postoje vůči Čechům, černochům, Maďarům, Romům, Ukrajincům, příslušníkům LGBTI+, Židům, Arabům a migrantům. Nejpozitivnější postoje byly například k Čechům, černochům a Maďarům, zatímco k LGBTI+ komunitě a migrantům převládala lhostejnost nebo negativní přístup. Výsledky ukázaly, že dívky častěji vyjadřovaly pozitivní postoje než chlapci, a že střední školy vykazovaly více negativních postojů než základní školy. Důležitým zjištěním také bylo, že žáci středních odborných škol vyjadřovali negativní postoje častěji než gymnazisté.

základní škola ; střední škola ; postoj žáka ; menšina ; etnická menšina ; rasa ; migrant ; střední odborná škola ; gymnázium ; pohlaví ; věk ; dotazník ; výzkum ; výsledek výzkumu ; Slovensko ; věk 12-18 ; LGBTIQ+ ; 2024

<http://katalog.npmk.cz/documents/538245>